

Monumentnummer*: 516259

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 17 oktober 2000
Kadaster deel/nr 82775/134

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Stadskanaal Stadskanaal Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Stadskanaal

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Onstwedde B 7190

Omschrijving**

Inleiding

Gereformeerde KERK, in 1909 gebouwd ter vervanging van een te klein geworden zaalkerk van de Afscheidenen uit 1845. Aannemer/architect bij de bouw was C. Linzel. Linzel gaf de kerk een kruisvormige plattegrond en een Eclectisch uiterlijk. In 1912 werd naast de kerk een nieuwe pastorie gebouwd; deze is in de jaren tachtig afgebroken. De kerk werd in 1952 aan de achterzijde uitgebreid met een aanbouw waarin vergaderlokalen werden ondergebracht. In 1980 is de kerk gerestaureerd, waarbij de banken, de kansel en de vloeren onder meer zijn vervangen. Het orgel is in 1886 gebouwd door orgelmaker J. Doornbos voor de Ebbingekerk in Groningen. In 1909 werd dit orgel met front overgebracht naar de kerk in Stadskanaal. Volgens overlevering zou het bovendee van het front afkomstig zijn van het voormalig Lohman-orgel (1820) van de Hervormde kerk te Noordlaren. Het orgel zelf valt buiten de bescherming van rijkswege.

De kerk is teruggerooid gelegen aan het Stadskanaal en heeft een voorplein, dat vroeger werd omsloten door een ijzeren hek.

Omschrijving

Gereformeerde KERK met kruisvormige plattegrond, opgetrokken in een rode baksteen op een trasraam van gesinterde klinkers, afgezet met een geglazuurde rand. Het samengestelde zadeldak heeft een pannendak (niet origineel) en een goot op gemetselde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

klossen met eronder een muizentandfries. De vier topgevels hebben alle een gepleisterde afdekrand en een decoratieve tuit, met uitzondering van die aan de voorzijde; deze heeft een zich verjongende toren op vierkante grondslag met aan alle zijden een keperboogvormige beëindiging en bekroond door een zeshoekige spits, gedekt met leien en windwijzer in top. De toren heeft op de eerste laag een rondboogfries en aan de beide zijkanten een smal venster met gepleisterde latei en aan de voorzijde een drielichtvenster onder gepleisterde lateien boven twee spitsbogen; op de tweede laag vier spitsboogvormige galmgaten en vier driehoekige vlakken. De gevels worden geleed door gemetselde steunberen met gepleisterde hoekstukken, en door glas-in-lood spitsboogvensters met gemetselde tracering en gepleisterde aanzetstenen, en schuin aflopende gepleisterde onderdorpels. De steunberen hebben gietijzeren ontluichtingsroosters vervaardigd door: "Mayward brothers, Union Street, Boroughs". (voorzoover leesbaar.) De voorgevel (zuidwest) heeft vier doorgetrokken gemetselde pijlers met gepleisterde bekroning, een klimmend spitsboogfries met gepleisterde accenten en ter hoogte van de dakgoot een gepleisterde band met metselwerk ertussen. Midden in de voorgevel de hoofdentree in een iets uitgebouwd portaal met tuitgevel en schouders. De entree bestaat uit een dubbele, licht getoogde houten deur met decoratieve ijzeren gehengen onder een drieruits spitsboogvormig bovenlicht met glas-in-lood, binnen een omlijsting van gelaagde spitsbogen; een natuurstenen stoep (twee treden). Boven de entreepartij en aan weerszijden ervan een spitsboogvenster; in het trasraam twee uitgespaarde gemetselde rechthoekige vlakken.

De zuidoostgevel heeft twee spitsboogvensters; de noordwestgevel twee spitsboogvensters en een dubbele, licht getoogde deur met spitsboogvormig bovenlicht met glas-in-lood en een gemetselde stoep. De beide topgevels van het dwarsschip hebben gepleisterde gevelbanden; beganegronds een deur met spitsboogvormig bovenlicht onder een spitsboog met gepleisterde aanzetstenen en vier kleine spitsboogvensters met glas-in-lood; op de verdieping een groot drielicht spitsboogvenster met tracering en glas-in-lood; aan de zuidwestzijde van het dwarsschip, links en rechts twee spitsboogvensters; aan de noordoostzijde links twee dichtgemetselde spitsboogvensters en rechts een dichtgemetseld spitsboogvenster en een houten brandtrap met spitsboogvormige deur op de verdieping.

De topgevel aan de achterzijde (noordoost) heeft gepleisterde gevelbanden en een dichtgemetseld drielichtvenster; aan de noordwestzijde een dubbele, licht getoogde deur met spitsboogvormig bovenlicht met glas-in-lood. Aan de achterzijde zijn jongere aanbouwen gebouwd die buiten de bescherming van rijkswege vallen.

In het INTERIEUR zijn onder meer van belang: in de drie armen de houten galerijen; het houten tongewelf met ronde gietijzeren ontluichtingsroosters en trekstangen, steunend op houten consoles met vogelkopmotief; de houten orgelkas met florale motieven en palmetten met als bekroning twee bazuinblazende engelen, een davidsbeeld en twee vlampotten.

Waardering

Gereformeerde KERK van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde

- als voorbeeld van een dorpskerk met kruisvormige plattegrond uit 1909
- als voorbeeld van een voormalige kerk van de Afscheidenen
- vanwege de mengeling van opvallende pleisterwerkdecoraties en neogotische elementen
- vanwege redelijke mate van gaafheid van het exterieur en delen van het interieur

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de beeldbepalende ligging aan het Stadskanaal.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk